

Priloga vsak dan razen nedelj in praznikov.
Izšel dnevno razen nedelj in praznikov.
Izšel dnevno razen nedelj in praznikov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostor
2027 S. Lawrence Ave.
Chicago, Ill.
Office of Publication
2027 S. Lawrence Ave.
Chicago, Ill.

XXV. LETO

Čena lista
je \$6.00

Entered as second-class matter January 25, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., četrtek, 19. novembra (Nov. 19), 1931.

Subscription \$6.00
Yearly

STEV.—NUMBER 271

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Japonska ofenziva napravlja zmedo med Kitajci

Operacije britske armade vzhodno Rusije

Vkorakanje britskih čet v indijsko državo ogroža varnost Sovjetske unije

Tokio, 18. nov. — Vojaške čete, ki jim poveljuje general Ma Can-šan, so bile komplotno demobilizirane vsled nenadne japonske ofenzive, se glasi vest iz Rengo časopisne agencije.

Kitajsko vojaštvo se umika v smeri proti kitajski železnici in Japonci so stalno za petami. Čete generala Ma Can-šana so doživle poraz v bitki v bližini Tientsina in pričakuje se, da Japonci zasedli mesto Čang-ang, od katerega so oddaljeni le nekaj milj.

Tokio, 18. nov. — Ostra bitka med japonskimi četami in kitajsko armado v distriktu ob reki Jangki je pričela včeraj ob popoldne. Kitajsko vojaštvo je otvorilo ogenj, nakar je mandant japonske posade odločil protinapad ter začel obstratirati kitajske pozicije. Drugo poročilo iz Mukdena pravi, da je krog štiri tisoč kitajskih vojakov dospelo iz meje Angani na bojno fronto, ki razteza med mestoma Sančien in Šaohsintun. Poročilo pravi, da kitajska kavalerija napreduje z ofenzivo in da so očitne bitke v teku ob vsej fronti. Tardin, Mandžurija, 18. nov. — Japonska je včeraj poslala šest vojaških letal, med katerimi so dve letali, ki so se spustila v bližini mesta Tungping, ki je blizu mesta razdelila na polovce in več ljudi je bilo ubitih in ranjenih.

Greenov apel na uslužbence

Prosi jih, naj se ne odcepijo od federacije

Washington, D. C. — (FP) — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, katerega je nedavno okrcal predsednik Narodne federacije zveznih uslužbencev, se je direktno obrnil na uradnike krajevnih unijske organizacije z apelom, naj se ne odcepijo od ADF. Na seji v glavnem uradu Ameriške delavske federacije je Green predčital okrožnico, ki jo je poslal uradnikom krajevnih unijske organizacije vsebuje Greenovo zagotovilo, da bo federacija podpirala zahteve zveznih uslužbencev glede ponovne klasifikacije zakonodajnih ukrepov, radi katerih je nastal spor med izvršnimi uradniki Narodne federacije zveznih uslužbencev in A. D. F.

Kakšen učinek bo Greenova okrožnica imela na uradnike krajevnih unijske, se sedaj še ne ve. Steward in tajnik McNally sta izjavila, da je prišel apel za spravo prepozno, kajti tako akcijo bi morala Ameriška delavska federacija podpreti pred več meseci.

Obravnava proti kompanijskemu uradniku

Wheeling, W. Va. — Tukaj se je otvorila obravnava proti O. B. Priorju, superintendentu Elm Grove Mining Co., in kompanijskemu pobojniku Jack Robertsu, ki sta otvorila ogenj na stavkovno stražo in ranila tri pikete v zadnji rudarski stavki.

Mehiška država omeji število duhovnikov

Mexico City, 18. nov. — Vlada države Queretaro je včeraj naznanila, da bo prišla z izvajanjem zakona, ki je bil sprejet l. 1928 in kateri določa samo enega katoliškega duhovnika za vsake osem tisoč prebivalcev v tej državi.

Pesem o visokih mezdah je fikcija

Ameriški podjetniki je niso nikdar izvedli, pravi ekonom. Veliki profiti odgovorni za krizo

Washington. — (FP) — Glede pesmi o visokih plačah v industriji so ameriški podjetniki podobni jezuiti, ki je na prižnici rohnol od dobrotah na "onem svetu," sam pa je grabil zemeljsko bogastvo. V bistvu je to mnenje ekonom George Soula, ki je pred La Follettovim senatnim odsekom rekel, da ameriški podjetniki niso nikdar plačevali visokih plač, čeprav so jih sprejeli v teoriji.

V dobi takozvanih visokih plač, od l. 1923 do l. 1927, plače v resnici niso naraščale, ampak so padale, je rekel Soule. V tej dobi se je zvišala le zaposlenost, kar je pripomoglo, da je delavstvo lahko razvilo svojo nakupovalno moč.

Proporcija z naraščanjem produkcije so plače stalno padale, profiti pa naraščali, kar je odgovorno za sedanjo krizo. K tej so največ pripomogle velike korporacije, ker so naraščajoče profite obdržale v svojih rezervnih skladih, nakazovale velike dobičke in z nagradenim dobičkom špekulirale, namesto da bi ga bile razdelile med delavce v obliki večjih plač.

Spekulacija je prinesla inflacijo, inflacija pa krizo. In kriza ni prišla s polomom na borzi, ampak je bila vidna že mesece prej, kar je tudi povzročilo borzni polom.

V sistemu privatnega lastništva in konkurence je splošna uvedba visokih plač tudi izključena. Ako bi jih posamezni podjetnik sploh hotel plačevati, težje ne more, ker mora konkurirati s podjetniki, ki ne plačujejo visokih mezd. In predno bo to doseženo, na primer v premovalni industriji, kjer je inflacija največja, bo potrebna "javna korporacija," ki bi imela kompletno kontrolo nad produkcijo premoval.

Popolnoma drugačnega mnenja pa je bil bankir Walter W. Steward, ki je rekel, da je za krizo delno odgovorna vojna in delno "vrednotno vmešavanje v biznes." On je argumentiral proti "vmešavanju" in proti vsaki restrikciji kompeticije. Njegovi argumenti kažejo, kako naivni ekonomski so bankirji in da od njih ni pričakovati nobene rešitve gospodarskih problemov.

Preganjanje radikalcev

New York. — Rose Tekulsky je bila izključena iz Morrisove višje šole, ko je šolska oblast zvedela, da je dijakinja članica mladinske komunistične lige.

LIGA ZAHTEVA POJASNILO OD JAPONKE

Posvala je tokijsko vlado, naj jasno pove, kaj hoče in išče v Mandžuriji

Pariz, 18. nov. — Včerajšnje diskusije in debate na konferenci Sveta Lige narodov glede situacije v Mandžuriji niso dovedle do rešitve tega zamotanega vprašanja. Delegati so bili mnenja, da je nemogoče nadaljevati z diskusijami kompromisnih formul, ki naj bi ustvarile pogoje za učinkovito pogajanje, dokler Japonka ne poda jasne izjave, katere določbe v pogodbah smatra za bistvene garancije njenih pravic v Mandžuriji. To je fundamentalna sporna točka, ki še ni bila jasno razložena, odkar so se pričele sovražnosti med Kitajsko in Japonko.

Japonci že od pričetka spora insistirajo, da je priznanje "nekaterih pravic v pogodbah bistvo problema zaščite." Vred tega je Svet Lige narodov včeraj zaključil, da je že čas, da Japonka pojasni, katere pravice v pogodbah ima ona v mislih. Na tajni seji, od katere so bili Japonci in kitajski delegati izključeni, je Svet Lige narodov pooblastil Brianda, naj zahteva od Japonke pojasnilo.

V soglasju s tem mandatom je Briand sinoči poslal načelnika japonske delegacije na sestanku v Quai d'Orsay in mu izročil ultimatum. Konferenca je trajala več kot eno uro, nakar je Jošizawa obljubil, da bo kabiral japonski vladi in vprašal za jasno izjavo.

Zvedo se je tudi, da sta se ameriški poslanik v Londonu Dawes, ki je dospel v Pariz, da prisostvuje seji Sveta Lige narodov kot "opazovalec," ter sir John Simon, angleški zunanji minister, zedinila glede izvajanja washingtonske pogodbe, ki jo je l. 1922 podpisalo devet velišil, med temi tudi Japonka, kar naj bi dovedlo do poravnave kitajsko-japonskega konflikta v Mandžuriji.

Redukcije mezd v tekstilni industriji

New Bedford, Mass. — Eksekutivni uradniki Tekstilnega sveta so pristali na zahtevo delodajalcev glede znižanja mezd za deset odstotkov. Uradniki so izjavili, da je preiskava ugotovila resničnost trditve, da so vse konkurenčne družbe odredile redukcije. Redukcija stopi v veljavo 7. decembra. Krog 20,000 delavcev je prizadetih.

Pobijanje bede v Pennsylvaniji

Governor Pinchot predložil načrt za ublažitev brezposelnosti državni legislaturi

Harrisburg, Pa. — (FP) — Izrednemu zasedanju državne legislature, ki je bila sklicana, da razmotri vprašanje pomoči za brezposelne, je governor Pinchot predložil načrt, ki predvideva izdatke v vsoti \$135,000,000 v to svrhu. V svojem govoru v zbornici je governor izjavil, da je v državi 900,000 delavcev brez dela, od katerih vsaj 250,000 je odvisnih skoro tri milijone ljudi ali ena četrtina prebivalstva v državi. Dejal je, da bo več kot 125,000 šolskih otrok stradalo, ako se država ne zavzame zanje.

Governorjev program predvideva zvišanje davka na gorilnik in tobak. Denar, ki bi prišel iz tega vira, se bi porabil za konstrukcijo javnih del, da se tako ublaži brezposelnost, ter imenovanje komisije, ki naj bi upravljala skladi, kateri bi se obrestovali po 4%, kadar bodo in če bodo volile odobrili državno bonondn izdajo, ki bo dana na glasovanje l. 1933.

Pinchot je dejal, da bi bil državni dohodninski zakon neustaven ter pristavil, da bi bile tudi direktne aropriacije iz državne blagajne za brezposelne kršitev ustave. V potrditev tega je governor omenil izjavo generalnega državnega pravdnika.

Ob otvoritvi rednega zasedanja državne legislature v prošlem januarju se je Pinchot izrekel proti novim davkom ali zvišanjem starih. Socialistični poslanci so takrat pobijali njegovo stališče in izjavili, da on nasprotuje državnemu pomoči za brezposelne. Zasedanje je bilo zaključeno v mesecu maju, ne da bi poslanci sprejeli ukrepov za ublažitev bede med brezposelnimi.

Pred otvoritvijo izrednega zasedanja je državna delavska federacija zahtevala od Pinchota, naj se zavzame za brezposelne. Apelirala je tudi na voditelje farmerskih organizacij, naj se ji pridružio v kampanji za uveljavljenje zakona državnih davkov, socialistična poslanci iz Readinga pa sta ponovno predložila predlogi glede zavarovanja proti brezposelnosti in denarni odškodnini za tiste, ki so valed krize izgubili delo.

Brezposelnost v Pittburghu

Pittsburgh, Pa. — Pregled, ki je bil uveden med šolskimi otroci, da se ugotovi obseg brezposelnosti med njihovimi starši, je pokazal, da je več kot 50% ljudi v delavskih distriktih brez dela. Pregled se ne nanaša na osebe, ki delajo je par dni v tednu.

Sovjetska naročila v Združenih državah so padla

Svari pred nasilji proti delavcem

Pacifisti se morajo uveriti, da li so tisti, ki ugrajajo razorožitev, inkreni, pravi Detzer

Washington, D. C. — (FP) — Dorothy Detzer, tajnica ameriške organizacije Ženake mednarodne lige za mir in avobodo, je v svojem govoru opozorila na nasilja policije ter na brutalno postopanje proti brezposelnim v raznih ameriških mestih.

Rekla je, da se morajo pacifisti prej uveriti o iskrenosti tistih, ki govorijo o razorožitvi, obenem pa ignorirajo proteste proti policijskim brutalnostim. "Vekrat silimo, da bo ta zima povečala miserijo in trpljenje brezposelnih v tej deželi," je rekla Detzer. "Ta miserija se bo nedvomno izcimila v demonstracijah proti stradanju, proti krivičnemu sistemu, ki dovoljuje, da ljudje stradajo, da si skladišča napolnijo s živilom in drugimi dobrinami."

"Dobro se spominjam demonstracij lačnih delavcev na Dunaju l. 1921 in mirno zadržanje policije, ki ni rabila kolkov in revolverjev, temveč je apelirala na množico, naj se razide, kar je bila splošna in morajo biti tudi policiji lačni. Val so čutili resnost situacije, kajti živeča je primanjkovala vsem."

V Združenih državah je položaj povsem drugačen. Tukaj imamo vsa vrsta izobilja, a valed temu čujemo iz zanesljivih virov o poljanju orožja in municije v taborišča državne milice s namenom, da se potlačijo izgredne lačni s krogami.

"Pacifisti imamo pred seboj težko nalogo. Protestirali smo proti terorizmu na Poljskem, v Italiji in v drugih evropskih državah, toda ne zmenimo se za terorizem, ki se izvaja doma."

"Mi amemo verjeti Hooverju ali kateremu drugemu visokemu uradniku, ki besediči o razorožitvi, le tedaj, ako bo porabil svoj vpliv in oblast za preprečje nasilstva od strani oborožene, sile doma."

Londona policija navedla na brezposelne

Večje število oseb ranjenih. — Število brezposelnih se je nekoliko znižalo

London, 18. nov. — Policija je včeraj navajala na množico brezposelnih, ki so organizirali demonstracije v londonskem delavskem distriktu na vzhodni strani mesta. Demonstranti so bili na potu pred mestno hišo, da protestirajo proti redukciji podpor brezposelnim, toda ustavila jih je policija, ki se je zagnala mednje ter jih pričela pretepati. Večje število oseb je bilo ranjenih in odvedenih v bolnišnice.

Številka brezposelnih v Angliji je bilo 9. novembra 2,683,924, ali 27,020 manj kot v prejšnjem tednu. Zaposlenost v industriji je stalno naraščala v zadnjih šestih tednih.

Drhal napadla odveta in preiskovalko

Snow Hill, Md. — Drhal je napadla in pretepla Helen Maye od Mednarodne delavske obrambe in odveta Bernard Adesa, ko sta dospela sem, da pričeta zadevo ugrabljenja nekega zavorca.

Samomor brezposelne delavke

Everett, Mass. — Dolores Kelly, stara 22 let in več mesecev brez dela, je v obupu odprla plin v svoji sobi, ki jo je zasušila.

V prvih desetih mesecih tekočega leta so znašala le \$49,400,000, ali \$53,400,000 manj kot v isti dobi lanskega leta

New York. — (FP) — Sovjetski unijski grozi finančni polom in tudi če bi ji, bi to ne amelo spraviti v zadrego ameriških tovarnarjev, kajti sovjetska naročila v Ameriki so zelo padla v zadnjih mesecih.

To je razvidno iz izjave Amertorg Trading korporacije, ki je najvažnejša sovjetska trgovinska organizacija v Združenih državah. V zadnjih desetih mesecih so sovjeti kupili v Ameriki blaga v vrednosti \$49,400,000. V isti dobi lanskega leta so sovjetska naročila znašala \$102,000,000. Sovjetska naročila v oktobru so znašala samo \$298,000, 90% manj kot v oktobru lanskega leta.

Te številke o sovjetski trgovini v Združenih državah pa ne pomenijo, da Rusiji preti bankrot. Njen uvoz produktov iz drugih držav se je povečal, kakor tudi njen izvoz pšenice in drugih poljskih pridelkov.

Izjava, ki jo je objavila Amertorg korporacija, ne pojasnjuje, kaj se je v tem času zgodilo, ker je pojasnilo nepotrebno. Hoover je dovolil Nemčiji, da je pridržala \$800,000,000, ki bi jih bila morala plačati bivšim zavezniškim državam. Od tega denarja je Nemčija posodila Rusiji krog \$100,000,000 na visoke obresti in sovjetska naročila v Nemčiji so poskočila na sto milijonov dolarjev letos v primeri s lanskim letom. Združene države nečajo dati kredita Rusiji, toda podaljšale so kredit Nemčiji na nizke obresti, katerega je potem slednja dala Rusiji na visoke obrestne mere, Evropa pa valed temu naziva strica Slama s odurom.

L. 1930 so sovjetska naročila v Ameriki bila trikrat večja kot v Veliki Britaniji. Letos je "revna" Anglija dobila velikanaka posojila v Združenih državah, nakar je dala Rusiji tako ugodne kredite, da so se sovjetska naročila v Angliji zvišala za sto odstotkov. Isto se dogaja v falištinski Italiji, kjer diktator Mussolini ne sametuje radi političnega prepričanja trgovine s sovjeti. Tudi on dobiva posojila v Ameriki, ki jih potem rabi za pospešjeje trgovinskih aktivnosti med Sovjetsko unijo in Italijo

Klasifikacija državljanov v okraju Cook

Chicago, 18. nov. — Okraj Cook ima 1,198,154 državljanov, ki so bili rojeni v Ameriki od belopolnih staršev. Te številke, ki bazirajo na censuini statistiki prejšnjega leta, je včeraj objavila Trgovska asociacija. Odstotek državljanov od ene ali več generacij, katerih pradedje so bili Američani, se je zvišal v enem desetletju od 23.8 na 36.93. Klasifikacija prebivalcev po rojstnih deželah njihovih staršev kaže med drugim, da v okraju Cook prebiva 36,569 oseb, katerih starši so bili rojeni v Jugoslaviji.

Statistika dalje pokazuje, da ima ta okraj, ki je bil nekdanje središče raznih indijanskih rodov, samo 246 oseb indijanskega porekla.

Okraj Cook je imel v aprilu l. 1930 3,982,123 prebivalcev.

Nasičevanje otrok v Detroitu

Detroit, Mich. — Županov komitej za pobijanje brezposelnosti nasičuje več kot 18,000 otrok, katerih starši so brez dela. To stane mesto \$800 na dan in zavedni sklad je domalega izšpan. V zimskih mesecih se bo potrebovalo najmanj tisoč dolarjev na dan za nasičevanje otrok, pravijo šolski uradniki.

Število brezposelnih še vedno narašča, kajti avtomobilska industrija je še vedno v zastoju in beda je velikanaka.

Delavci, ki grade federalno pomolje v Bostonu, delajo pokriti s kovinskimi čeladami, da si obvarujejo glave pred koščki železa, ki dežujejo na nje. Mnogo delavcev je že bilo pobitih radi slabe protekcije.

V boju za kruh

Za Prosveto spisal Nace Mihovec

Zraven njega se muči livar, ki je pri svojem delu izgubil oko. Tekoče železo mu je bilo brizgalo v obraz. Drugi zopet nosi roko v povojih. V ladjedelnici se je bila utrjala veriga pri dvigalu, ki je zdrknilo navzdol in zagrabilo nesrečnežev roki. Kirurški oddelek. Sami ranjenci in taki s poškodovanimi udi. Pretrajljiva slika.

Od samega dolgočasnja se je Jožeta polotila želja, da bi pogledal še v sosedni oddelek bolnice. Nagnil se je k tovarišu s polomljenimi nogami in ga vprašal:

"Ali Vam je znano, če se sme pogledati v sosedni oddelek?"

Skozi velika, steklena vrata je Jože stopil v oddelek za notranje bolezni. Na prvi postelji za vrati je uzrl znan obraz.

"Ali nisi ti Canžarjev Jaka?" je začudeno vprašal.

"Canžarjev iz Smokuč, ti pa si Jože, ki si bil pri Krišlju rejenc, ne?"

"Tako je. Za božjo voljo, kje se midva dobi? Kaj pa je s teboj?"

"Pred petimi leti, kot veš, sem šel s svojo pekovo obrtjo po svetu. Mestni zrak in nočno delo sta mi zrahljala zdravje in sedaj sem tu. Čutim, da ne bom zapustil te hiše prej kot tedaj, ko me poneso iz nje."

"Pogum, Jaka! Obrnilo se ti bo na bolje in zopet boš zdrav in krepak kot si bil tedaj, ko smo vsovali skupaj," je tolažil Jože, da prijetelj bledi in upadli obraz ni obetal dosti upanja, da bi se Jožetove besede izpolnile.

"Hvala ti, Jože, za tolažljive besede, toda jaz vem, kako je z menoj. Nikoli več se ne vidi tam zunaj v lepem, od solca obsejanem svetu. Da, tedaj, ko sem bil prvič tukaj, to je bilo lani spomladi, tri mesece sem ležal. Če bi bil tedaj odšel v kako zdravilišče, bi bil nemara okreval. Toda kje naj vzame ubogi pekovski pomočnik sredstva, da bi plačal drago zdravljenje v zdravilišču za tuberkulozne? Tako mi je zavratna bolezen razjedala pljuča in zastrupljala telo neovirano naprej in sedaj sem prišel sem umret. Ni je pomoči zame, Jože, zavedam se tega in mirno čakam konca. Hudo mi je le, ko se bom moral tako mlad posloviti od življenja, ki mi doslej ni dalo drugega kot samo trpljenje."

Suh kašelj je popadel nesrečnega bolnika. Široko odprt ust je lovil sapo, telo se mu je krčevito treslo. Jože je opazil, da se pojavili na prijateljevih ustnicah neznatni, krvavi mehurčki. Ko se mu je kašelj polegel, je Jaka še nekaj časa težko hrope, nato pa se je umiril. Jože bi bil še kaj rad zvedel.

"Kakšno tovarišijo pa imaš tukaj, Jaka?"

"S slabotnim glasom je pripovedoval Jaka:

"Moj sosed je tudi pek. Pet mesecev že hira v bolnici in nič boljše ni z njim kot z menoj. Poleg njega leži neki krojač, dalje ob oknu sta dva čevljarja, nasproti neki natak, tudi mi-zarjev je nekaj tukaj."

"Ali jih mnogo umrje?"

"Eh, skoro vsako noč proti jutru ugašne kateri na našem oddelku."

Jože je docela pozabil na bolečine v roki. Njegovo dušo je stiskala neka čudna groza, srce pa mu je polnilo toliko sočutja, da bi bil najrajši zjokal.

"Srečen si, Jože, ki boš v nekoliko tednih zopet zdrav in čvrst dihal sveži zrak. Glej, mi pa smo obsojeni na smrt. Po vlažnih delavnicah in zatohlih stanovanjih smo se našli sušice in to je sedaj naš dobiček, ki ga imamo od

tistih, za katere smo delali. Sedaj nas ne poznajo več."

Jože se je spomnil Skrbniških besed, ko je govoril o brezdušnem izkoriščanju delovne sile.

Poslovila sta se prijatelja, ki sta se našla v trpljenju in Jože je odšel s polno dušo bolestnih vtisov na svoj oddelek.

IV.

Obisk

Popoldne so prihajali znanci in sorodniki obiskavati bolnike. Z žalostnimi obrazi so posadali ob posteljah in se tiho pogovarjali z bolniki. Ta ali oni je prinesel bolniku kak malenkostni dokaz prijateljstva in sočutja in napravil trpinu s tem več veselja, kot da mu je podaril pol sveta. Jože je s svoje postelje motril obraze tovarišev, ki so v tihi sreči in radosti zažareli, ko so uzrli svoje obiskovalce. Tu in tam je zmotil otožno razpoloženje bolniške dvorane smeh ali glasna beseda. Obiskovalec se je bil za hip spozabil in kot da se je ustrašil samega sebe, se je skrbno ozri okoli sebe po bolnikih ter z nemim pogledom prosil odpuščanja, češ: ali nisem napravil kaj nespodobnega. Bolniki pa so molčali in trpeli...

Le k Jožetu, tujcu med tujci, ni bilo nikogar. V britki zavesti osamljenosti in zapuščeniosti se mu je krčilo srce. Ni se mogel premagati, ne držati solz, ki so mu silile v oči. Zamisljen v svojo žalostno usodo ni niti zaznal, kdaj se je pojavil ob njegovi postelji Skrbnišek.

"Kako je, Jože?"

V nekaki zadregi si je Jože utrl solze in z radostnim nasmeškom ponudil Skrbnišku zdravje roko ter odvrnil:

"I, nič kaj vebelo ni tukaj, roka pa se lepo zdravi."

"Ves objokan si, Jože. Ali te tako hudo boli roka?"

"Ni to radi bolečin. Nekoliko dolgočas mi je."

"Pusti to, Jože, kaj bi, tako je pač in drugače biti ne more. Neko pismo je prišlo zate, tu ga imaš!"

S tresočimi prsti je Jože segel po pismu, zakaj slutil je od koga je. "Od Lenčke," je radostno zatrepetalo v njem. Pisala je Lenčka Jožetu:

Predragi moj Jože!

Od naših Karavank do sinjega morja te pozdravljam in srčno poljubim. Težko sem pričakovala tvojega pisma, naposled se mi je pričakovanje izpolnilo. Upam, da Te najdejo moje vrtice zdravega in v dobrem položaju.

Ono noč, ko si se poseljavil od mene, te je nekdo videl, ko si odhajal izpod mojega okna. Zvedel je župnik o tem in je dal poklicati k sebi mojo mater. Očital ji je, da imam s teboj grešno razmerje. Sedaj nimam miru ne pred župnikom, ne pred sosedi, ki so seveda tudi zvedeli, da se imava midva rada. Kakor jetnik živim v svoji izbi in se skoro ne upam na plan. Nepopolno mi je dolgočas in veliko, veliko trpim radi najine ljubezni, moj ljubi Jože. Najrajši bi šla kar za Teboj, če bi vedela, Ti ne bom v nadlego. Prenašala bom najhujše trpljenje, samo da bom v Tvoji bližini. Veš, da sem vajena dela in ne bom se ga ustrašila tudi na tujem. Nobenega človeka nimam tu, ki bi mu potožila svoje gorje. Ti edini si mi vse na svetu. Ljubi Jože, upam, da me razumeš in spoštuješ mojo ljubezen, ki jo gojim le zate. Prosim Te, piši mi takoj in tolaži svojo nesrečo. Lenčka.

(Dalje prihodnjik.)

Danilo se je. Zvezde so se pomikale nekam daleč. Gledal sem za njimi. Kadar gledam v tako-le jutranje nebo, se mi zdi, da se odpira okno, skozi katero bomo videli en sam dan. Tisto jutro pa se je okno odpiralo tako čudovito, da sem videl pred seboj mnogo, mnogo dni.

L. Ribičič:

MOČ TISKA

Zarobil se je in stal takorekoč pred vhom v novo življenje. Ko je skušal uganiti, kaj je za zaveso, ki mu zastira pogled v to življenje, mu ni bilo prav za prav nič kaj prijetno. Res ni človeku dobro samemu biti, ali človek ima vsaj čas, s katerim razpolaga, in neodvisnost in pa večni ključ. In če bi mu nevesta ne bila tako prikupna in razumna in fina — ne ve, ali se ne bi v zadnjem hipu premislil. Pred vsem, fina! In iz fine rodbine! Grobih besed ne pozna, govori, kakor bi rožice sadila. Če te zavrne, se ti zdi, da te boža z rokavicami. In njena mati! Pozna se ji, da je rojena na parketu. Le to večno poljubovanje rok mu ne ugaja. Ali če se spomni nevestinih ustnic, ki ga čakajo v sobi, prenese tudi to. Sicer je poljubovanje rok stvar navade.

Nocoj se oficijelno proslavi zaroka. Sedaj je ura sedem. Ob osmih se sprejemajo gostje. Hitro povrniki, da pokramlja z nevesto, še preden začne gosti prihajati. In da darila ne pozabi! Zaročnega darila za nevesto. Nekdo mu je bil namreč povedal, da se spodobiti dati nevesti darilo ob zaroki. Pol svojih dohodkov je dal za prstan. No da, če se spodobiti, mora biti. Bo pač moral varčevati v tem mesecu.

In se je odpravil proti nevestinemu domu. Tam je bilo še vse v neredu. Sprejela ga je služkinja in ga edvedla v sprejemnico. Nevesta in njena mati in troje nevestinih sester še niso pripravljene, pa bodo vsak čas. Najizvoli nekoliko potrpiti in počakati.

On sede na fotelj bobna s prsti po mizi in se ozira po sobi. Pa mu pade pogled na list na mizi. Bil je odprt zvezek ženskega lista. On se zadovoljno nasmehe, zakaj človeku dobro do, če mu je družica literarna naobražena in če je vedno tako rekoč na tekočem glede slovenske kulture. List je odprt in par vrstic v njem je nekdo podčrtal z rdečim svinčnikom:

Radovedno se on premakne na stolu, potegne list k sebi in se skloni nadenj. Pa vidi, da so v poglavju, ki uči čitatelje lepega vedenja, podčrtane besede, ki govore, da mora dostojen ženin obdariti ob zaroki tudi nevestine sestre, ne le neveste.

On neha bobnati s prsti po mizi in zvezek mu zapleše pred očmi. Nevestine sestre? Troje jih je! Morda mater tudi? Ne, to pa — to in sploh —

Kakor podzvestno vstane, se

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Oct. 31, 1931), pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite je pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen valed napakega naslova, pošite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.80 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za član \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo \$1.00 za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

Upravišтво "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago

Razne zanimivosti

Angleški aristokraciji gre slabo

Lord Harewood, mož angleške princeze Marije, je sklenil, da bo zamati svojega težkega finančnega položaja prodal zgodovinski Chesterfield-House v Londonu in grad svoje družine v Yorkshiru. Tudi lord Durham namestila prodati svoj rodní grad Lambton-Castle. Lord Sackwill bo odpustil del svojega osebja in bo prodal svoj znameniti Knowle-House. Ta grad šteje 365 dvanajst, ki predstavljajo 365 dni v letu, 52 stopnišč predstavlja število tednov, a sedemdeset tedenskih dni predstavlja sedem vrstov okoli gradu.

Stroški volitev v Angliji

Angleški parlamentarci so izračunali, da so veljale zadnje volitve v Angliji pri vsi varnosti vendar okoli 3 milijone funtov, od te vsote je plačala približno 10 odstotkov država, drugo pa stranke in kandidati.

Znesek pa, ki ga sme kandidati porabiti za agitacijo, je v Angliji postavno omejen. Pri zadnjih volitvah so varčevali zlasti s plakati, kajti z ozirom na razmeroma kratko volilno dobo so bile stranke prišiljene varčevati. Nekatere stranke so porabile še stare plakate od prejšnjih volitev.

Posebno mnogo so letos razdelili med volilce fotografije raznih kandidatov. To so naredili z ozirom na ženske, ki odločujejo

jo v Angliji pri volitvah kandidatinja lady Astor delila v svojem volilnem nad 50,000 svojih fotografij.

Pred sto leti je bilo v komaj pol milijona volilcev 1918 pa jih je bilo že 8 nov. Pred tremi leti se je vilo pomnožilo še za 3 milijonov glasov, pri zadnjih volitvah pa je bilo že 30 milijonov volilnih upravičencev. V pa nad 22 milijonov ljudi okoli 80 odstotkov.

Po starem običaju so kandidati navado, da so volilne agitacije poljubno troke svojih volilcev. Leta to navado iz zdravstvenih gov opustili.

ZAHVALA

Prav lepo se zahvaljuje skupaj za "Surprise party" bota večer, katero so nam dili ob najini 25-letnici našega življenja naši sorodniki in prijatelji. Vseled velikega denja nisva vedela kaj nam je storili, ob prihodu v velikim šopkom cvetljive je prišla Anica Skube in nam podarila z ginjivim rom v slovensčini. Lepo mojemu bratu in njegovi siji John in Anna Setina Miltonu, najinemu sinu Kmetecu, ter miss Fany najini hčeri in nje soprogi in Mike Zaniker, ter najini Helen Kmetec, družini Johana Zalar, ter sinu Joe Jr., in hčeri Margaret Iskreno se vam zahvalimo rilo, za kek in za cvetljive tudi za svatbo v nedeljo, teri je držal govor Joe Z in igral tudi na harmoni teremu je pomagal na Frank Kmetec, kjer smo stno zabavali do pozno v nedeljo večer. Še enkrat ša hvala vsem skupaj za naklonjenost. Ostaner hvalažno udana do smrti. tin in Mary Kmetec, Ore ty, Oregon.—(Adv.)

izvijen gleženj?

Sloan's Liniment

ZNIŽANE CENE ZA TJA IN NAZAJ

Do Ljubljane

IN NAZAJ PREKO HAMBURGA

\$174.00 V TRETJEM RAZREDU

(U. S. davak posebej)

Ta cena je zdaj voljavna na vsah naših paritkih!

Za podrobnosti vprašajte lokalne agente ali

HAMBURG-AMERICAN LINE

177 N. Michigan Ave.

Chicago, Ill.

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA

Lenški:

OKNO

Včas sedim pri oknu in gledam po ulici. Takrat vidim v svojo dušo, in rad bi videl tudi, kako je v njej, ki jo ljubim.

Spoznala sva se na plesu, ko sem prvič sedel za klavirjem in igral, da je ona plesala. Večkrat je prisleda k meni; čudno mi je bilo takrat, a prenehati nisem smel. Smel? Zakaj ne? Zahotelo se mi je, da bi jo prijel za njeno drobno roko in zbežal z njo daleč, daleč. O polnoči je izginila. Kje je? sem mislil in hodil po dvorani. Kadar človek tako sam hodi okrog in premišluje, se nenadoma zdrzne in bi najrajši ubežal samemu sebi. Zagledal sem jo v bufetu za pi-jace. Pomagala je.

"Pridi!" mi je pravil njen pogled in stopil sem k njej. Samo pregraja naju je ločila; vem, vse te girlande okrog pregraje je ovila ona in tisti papir na polici in steklenice, vse je ona uredila. Našla mi je likerja, zapored je natakala iz treh steklenic, znova in znova.

"Kateri je najboljši?" me je prekinila sredi opazovanja.

"Vaak, ki ga ti natočiš!" sem rekel in jo pogledal. Zardela je in hipoma pogledala v prazno steno. Splet je našla. Potem je

stopila v ozadje in prinesla velik kozarec predme.

"Prosim te, ni potrebno, vina ne bom pil!"

"Saj ne!" se je nasmešnila bolj sladko, ko bi bile sladke vse tri polne steklenice likerja.

"Pa kaj potem?" sem jo vprašal. Brez odgovora je nagnila dve steklenici in zvrhala kozarec.

"Tu je vroče!" Stresla je glavico. Potegnila si je z dlanjo preko čela.

Stopil sem k oknu, da ga odprem. Zunaj je drhtelo zvezdnato nebo. Vetro je lahko zavel v dvorano. Ona pa je stopila po ogrinjalo in mi dejala, da pojde.

"Ali te smem spremljati?"

"Prosim!"

Tikala sva se še od bufeta naprej, a nekaj se ni bilo urejeno in zato sva morala iz dvorane.

Naprosil sem prijatelja, naj me nadomestja. Objubil je. Bil je še pozno, menda dve časi noč. Še sem se ozrl po dvorani. Tako bi storil vsakdo, ki bi ga navdajalo veselo pričakovanje. Ljudje pri mizah so se smejali in peli s pojemajočimi glasovi. Zardelo se mi je, da zdaj pa zdaj utonejo v svojem veselju.

Noč nama je zadihala v obraz.

Ona je dobila kraj mene; prijel sem njeno plaho roko in jo prevesil čez svojo. Šla sva po silce. Splet je našla. Potem je

dal od daleč in delil sence lepo enakomerno na levo in desno.

Hkrati sva obstala, ozrl sem se nanjo in videl, da drhti.

Od mraza?

Noč!...

Ena sama senca se je nagnila na levo. Dolgo se nisva spu-stila: držala sva se drug drugega v tesnem objemu in od časa do časa sva se še tenkeje prižela. Strnila sva še v dolg poljub. Potem je popustila; vzela sem njeno roko med svoje dlani in šla sva; takrat menda niava vedela, da sva dva.

Ustavil sem se pred njenim dvoriščem. Tiho, kakor iz sanj mi je položila svojo roko okoli vratu. Tako sva šla čez dvorišče. Stegnila je roko izpod ogrinjala, da poišče ključ, ki je bil skrit med lončki dehtelih nageljkov. Sledil sem ji: hkrati sva prišla, naslonil sem glavo na njeno rame, ona je nagnila svojo nazaj in poljubil sem jo spet; poljubljaj sem jo znova in znova, sam ne vem, kolikokrat. Skočila je po stopnicah in naglo odklenila vrata. Pomahala mi je in ni mi bilo več. V njeni sobi se je zasvetilo, prijetno, rožnato. Tiho sem jo poklical. Zganila se je med zavesami in pogledala ven.

"Tako lepe nageljčke imaš!"

Nasmešnila se je in utrgala temnordeči cvet. Podala mi ga je in se skrla za zavesami.